

LODOWA KARUZELA

Mroźna i śnieżna zima to dla dzieci i młodzieży wymarzona pora na zabawy i gry na świeżym powietrzu. Zapelniają się wtedy górki saneczkowe, skwery i lodowiska, zarówno te pięknie urządzone, jak i podwórkowe — bardziej prymitywne.

Dla zwiększenia arsenału zabaw chcemy zaproponować Czytelnikom wykonanie karuzeli lodowej.

Na wstępie warto wyjaśnić, co to jest karuzela lodowa i jak ona działa? Otóż na wkopanym w ziemię pniu wysokości około 80 cm, na stalowym trzpieniu wbitym w niego, zamocowany jest obrotowo drewniany drąg — dyszel (tak będziemy go nazywali) długości około 7 m, przy czym jego jedna strona ma około 5 m od osi obrotu, a druga — 2 m. Do tak umocowanego dyszla przywiązuje się linką lub drążkiem długości około 1—2 m specjalnie do tego celu wykonane lub przystosowane sanki, które dla zabezpieczenia przed wyrzuceniem z toru pod działaniem siły odśrodkowej są dodatkowo zamocowane odciążeniem.

Sanki poruszają się po torze szerokości około 2 m, a napędzane są przez pozostałych uczestników zabawy popychających równomiernie krótszy koniec dyszla (rys. 1). Rysunek ten całkowicie wyjaśnia zasadę działania karuzeli lodowej.

Wykonanie karuzeli należy rozpocząć od wybrania i przygotowania terenu, do tego celu bowiem konieczny jest płacyk o wymiarach około 15 × 15 m na równym płaskim terenie

Doskonałym miejscem pod budowę karuzeli będzie także płacyk o niewielkim, kilkunastocentymetrowym zagłębieniu, gdzie po jesiennych opadach zbiera się kałuża wody, a następnie w zimie zamarza tworząc okrągłe, małe lodowisko o średnicy około 15 m.

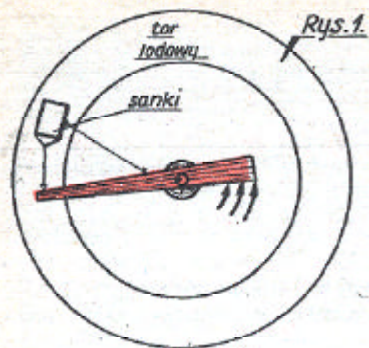
Po wybraniu odpowiedniego terenu na środku płacyku wkopujemy pieńek na głębokość 30—40 cm tak, żeby nad powierzchnią ziemi wystawał on około 80 cm (rys. 2). Górna powierzchnia pnia powinna być równo odciążta.

W środek pnia wbijamy stalowy pręt o średnicy około 15 mm, na taką głębokość, ażeby się nie ruszał. Długość pręta wystająca nad powierzchnię pnia powinna wynosić 15 cm.

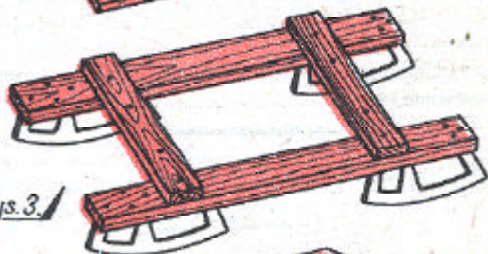
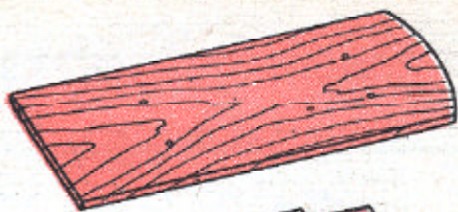
Do wykonania dyszla będzie potrzebna prosta żerdź drewniana długości około 7 m i grubości około 10—12 cm w miejscu wiercenia otworu (tj. około 5 m od cieńszego końca). Na dyszel można użyć także obrobione łaty, które bez trudu można zakupić w sklepach z materiałami drewnianymi. Ponieważ jednak pojedyncza łata może okazać się za cienka, trzeba będzie połączyć razem dwie łaty.

Po wywierceniu w dyszlu otworu, który będzie o kilka milimetrów większy od pręta wbitego w pień, pozostają jeszcze do wkręcenia dwa haki: jeden do mocowania (zaczepienia) sanek z przodu (hak ciągnący), a drugi do zamocowania odciążu z boku sanek. Ze zdobyciem haków na pewno nie będzie większych trudności, można tu bowiem zastosować haki, jakich używa się do zawieszania huśtawek. Haki takie można kupić w sklepach 1001 drobiażgów. Miejsca wkręcenia haków pokazane są na rys. 1.

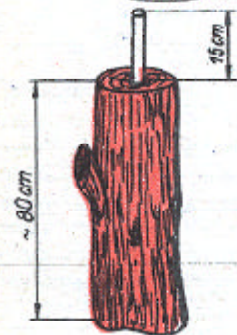
Teraz przystąpimy do budowy sanek, które można wykonać wg rys. 3, 4 lub 5. Pokazanie kilku wariantów sanek poddyktowane jest różnymi możliwościami wykonawców, mimo że konstrukcja sanek jest bardzo prosta. Dlatego też nasze propozycje idą w kierunku wybrania najodpowiedniejszego dla majsterkowi-cza wariantu w całości lub w części, tzn. uwzględniają zamianę pewnych elemen-

Rys. 1

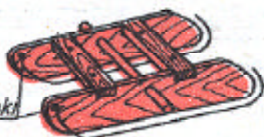

Rys. 3

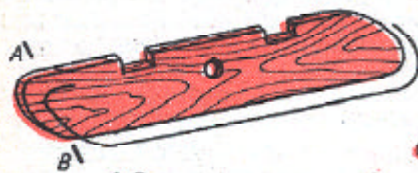
Rys. 2

otwory do
zaczepiania linki

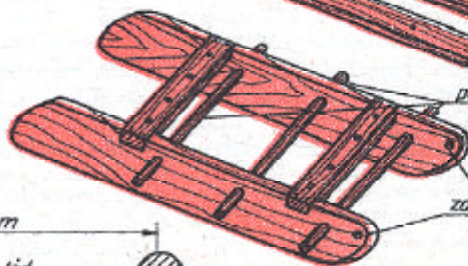
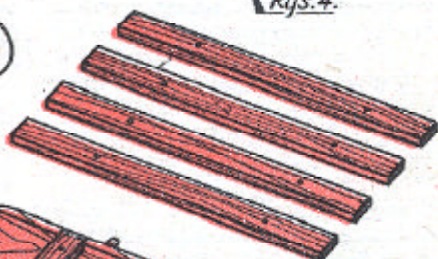
okucia

Rys. 4

A-B

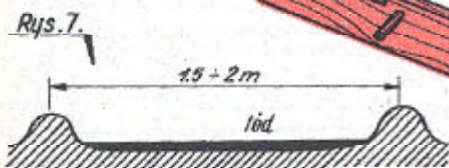
Rys. 6

podnożki

otwory do
zaczepiania linki

Rys. 5

Rys. 7

tów np. deski jednorodnej na taką samą klejoną z listewek lub zamocowanie łyżew nie do jednej ramy, lecz do dwóch mniejszych.

Na rys. 3 pokazane są sanki wykonane z listew drewnianych, do których zostały zamocowane łyżwy (stare, nieużywane już łyżwy). Ponieważ i pozostałe dwa rysunki jasno obrazują sposób wykonania sanek, nie będziemy zajmować się ich dokładnym opisem, a zwrócimy tylko uwagę na trudniejsze szczegóły wykonawcze. Szerokość sanek w każdym przypadku powinna wynosić około 35 cm a wysokość 15—20 cm.

Długość sanek będzie zależna od przeznaczenia, dla dwóch lub trzech osób — z reguły około 1 m. Płozy sanek z rysunków 4 i 5 wykonamy z desek sosnowych tzw. „całówek”.

Do wykonania płóz sanek przedstawionych na rys. 4 potrzebne będą 4 deski o wymiarach ok. 40 × 20 cm, które zbijemy razem gwoździami dla wykonania w nich wpustów na łączniki i otworów dla podpórek, a także nadania płozom odpowiedniego kształtu. Następnie, po rozdzieleniu desek, na dolnych i końcowych powierzchniach płóz wytniemy kanaliki dla umieszczenia w nich okuć. Okucia wykonamy z drutu stalowego o średnicy 5 lub 6 milimetrów. Sposób wykonania okuć pokazany jest na rys. 6.

Tak wykonane i okute płozy połączymy z łącznikami a następnie z deską lub z listwami za pomocą wkrętów do drewna. Na rys. 5 dla uproszczenia konstrukcji pokazane są sanki z płozami wykonanymi z pojedynczych desek. W tym wypadku więc potrzebne będą deski o odpowiedniej długości.

Należy zwrócić uwagę na konieczność dokładnego wygładzenia wierzchniej deski oraz wykonania podnóżków. Podnóżki mogą być sporządzone w inny sposób, niż tu jest podane na rysunkach, mogą to być np. przykręcone do boku płóz listwy szerokości 60—80 mm. Na rys. 4 i 5 zaznaczone są otwory do prze-

ciągania linki mocującej sanki. Zamiast otworów można zastosować haczyki lub inne uchwyty linki.

Z lewej strony, do sanek w środku ich długości trzeba jeszcze umocować haczyk, do którego będzie przywiązana linka odciągu. Po wykonaniu wszystkich opisanych elementów karuzeli pozostaje tylko oczekiwać na pomyślne warunki atmosferyczne.

W przypadku, gdy pień został wkopany w środku zagłębienia, w którym zamrzła woda z jesiennych opadów tworząc koło o wystarczającym promieniu — będzie można natychmiast rozpocząć zabawę. W innych natomiast przypadkach wykonanie toru rozpoczniemy od wyznaczenia kształtu toru w formie pierścienia. Tor powinien mieć szerokość około 1,5—2 m. Na rys. 7 pokazany jest przekrój poprzeczny toru. Brzegi toru wyznaczymy za pomocą sznura. Na wyznaczonych okręgach wykonamy obwalowanie ze śniegu wysokości 10—15 cm. Następnie tor polewamy wodą. W przypadku, gdy polewanie toru wodą będzie utrudnione lub wręcz niemożliwe, np. z powodu dużej odległości od ujęcia wody, wystarczy dokładne ugniecenie śniegu (wówczas odpada już konieczność robienia wałów ze śniegu), a reszty dokonają ślizgające się sanki. Jeżeli uda się wykonać tor lodowy, to najlepsze będą sanki zaopatrzone w łyżwy. Natomiast dla torów śniegowych odpadnie konieczność budowy specjalnych sanek, tutaj bowiem wystarczą zwykle saneczki dostępne w handlu.

Ostatnią czynnością będzie wykonanie odciągu z mocnej linki: stalowej, kopnej lub stylonowej. Jeden koniec odciągu może być na stałe zamocowany do dyszla, natomiast do drugiego końca najwygodniej będzie zamocować karabinczyk do szybkiego przypinania odciągu do haka umieszczonego z boku.

Stefan Zbudniewek